

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 178/05-46

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 3. novembra 2006 v senáte zloženom z predsedu Juraja Babjaka a zo sudcov Eduarda Báránaya a Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť V. D., bytom J., zastúpenej advokátom JUDr. J. K., L., pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Liptovský Mikuláš v konaní vedenom pod sp. zn. D 610/93 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo V. D. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Liptovský Mikuláš v konaní vedenom pod sp. zn. D 610/93 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Liptovský Mikuláš v konaní vedenom pod sp. zn. D 610/93 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prietáhov.

3. V. D. **p r i z n á v a** primerané finančné zadostučinenie v sume 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Liptovský Mikuláš **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky u k l a d á zaplatiť trovy právneho zastúpenia V. D. v sume 3 400 Sk (slovom tritisícštyristo slovenských korún) na účet advokáta JUDr. J. K., L., do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Okresný súd Liptovský Mikuláš j e p o v i n n ý uhradiť štátu trovy právneho zastúpenia v sume 3 400 Sk (slovom tritisícštyristo slovenských korún) na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. mája 2005 doručená sťažnosť V. D., bytom J. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. J. K., L., pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Liptovský Mikuláš (ďalej len „okresný súd“) v dedičskej veci po nebohej A. V., naposledy bytom vo V., vedenej pod sp. zn. D 610/93.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti doplnenej podaniami z 20. mája 2005, 9. júna 2005 a 22. novembra 2005 uviedla, že je účastníčkou dedičského konania po nebohej A. V. vedeného okresným súdom pod sp. zn. D 610/93. Návrh na prerokovanie náhradného dedičského konania podala 4. novembra 1992 bývalému Štátnemu notárstvu v Liptovskom Mikuláši (ďalej len „štátne notárstvo“). Predmetom dedičského konania sú pozemky v katastrálnom území (ďalej len „k. ú.“) J. a V. Sťažovateľka bola informovaná okresným súdom a aj súdnym komisárom JUDr. Ď., že prietahy sú zapríčinené prebiehajúcim konaním o vyhotovenie Registra obnovenej evidencie pozemkov (ďalej len „ROEP“) podľa zákona č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov. Podľa názoru sťažovateľky dochádza v predmetnom konaní k zbytočným prietahom. Doba od začatia konania je neprimerane dlhá. Do dnešného dňa nie je právna vec vedená pod sp. zn. D 610/93 právoplatne skončená.

Porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vidí sťažovateľka v tom, že dedičské konanie vedené okresným súdom do dnešného dňa nie je právoplatne skončené, v dôsledku čoho dochádza u sťažovateľky k stavu právnej neistoty.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Základné právo V. D. (...) garantované v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR v konaní vedenom pred Okresným súdom pod sp. zn. D 610/93 bolo porušené.

Sťažovateľke sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 30.000,- Sk (...), ktoré je povinný Okresný súd v Liptovskom Mikuláši vyplatiť do 3 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Okresný súd v Liptovskom Mikuláši je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia ustanovenému právnenému zástupcovi vo výške 3.400,- Sk pozostávajúce z dvoch právnych úkonov: prevzatie a príprava: 1.550,- Sk, doplnenie sťažnosti: 1.550,- Sk, režijný paušál za 2 úkony á 150,- Sk: 300,- Sk na účet advokáta JUDr. J. K. (...).“

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadrila predsedníčka okresného súdu, ktorá vo svojom vyjadrení zo 6. decembra 2005 uviedla, že spis bol 19. októbra 2005 zaslaný Krajskému súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie odvolaní. Zostavenie ROEP v k. ú. V. prebiehalo do 18. mája 2005. Pretože predsedníčka nemala toho času spis k dispozícii, nevedela sa vyjadriť k priesťahom okresného súdu – súdneho komisára. Dňa 27. septembra 2006 bol ústavnému súdu doručený spis okresného súdu sp. zn. D 610/93. V prípise bolo uvedené, že časový predpoklad rozhodnutia odvolacieho súdu je október 2006.

Listom zo 17. októbra 2006 sp. zn. Spr. 2041/05-16 predsedníčka okresného súdu doplnila svoje pôvodné vyjadrenie a podrobne popísala úkony súdneho komisára, pričom v závere uviedla, že: *„Z uvedeného potom vyplýva, že v dedičskom konaní sa vyskytli priesťahy najmä v období od októbra 1995 do februára 1999. Úkony notára tak, ako sú uvedené vyššie, boli vykonávané s dlhým časovým odstupom, čo bolo spôsobené zaťaženosťou notárov, ktorí v tom čase mali veľké množstvo nevybavených dedičských vecí. Nakoľko dedičské konanie nebolo ukončené do začiatku pozemkových úprav,*

t. j. do februára 1999, následne už dedičstvo nebolo možné prejednať. Predmetom náhradného dedičského konania sú totiž iba pozemky a pokiaľ by boli tieto prejednané v stave pred pozemkovými úpravami, po ukončení pozemkových úprav by tieto rozhodnutia nebolo možné zapísať do katastra nehnuteľností – v konečnom dôsledku pre účastníka dedičského konania by takéto dedičské rozhodnutie bolo nepoužiteľné, prípadne by sa musel domáhať ďalších nárokov až v súdnom konaní. Po skončení pozemkových úprav v máji 2005 notár a následne aj tunajší súd konali vo veci priebežne. Od 25. 10. 2005 sa spis nachádzal na Krajskom súde v Žiline – v zmysle pokynu Najvyššieho súdu SR zo dňa 09. 10. 2006 po vypracovaní tohto vyjadrenia spis znovu zasielam Krajskému súdu v Žiline na rozhodnutie o odvolaní.“

Predsedička okresného súdu vo svojom vyjadrení zo 17. októbra 2006 súhlasila s upustením od ústneho pojednávania. Právny zástupca sťažovateľky v podaní doručenom ústavnému súdu 24. novembra 2005, ktorým doplnil sťažnosť, súhlasil tiež s upustením od ústneho pojednávania.

Uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 178/05-29 z 30. novembra 2005 bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie.

II.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby v zásade neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím sa vytvára právna istota. Preto pre splnenie ústavného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval (II. ÚS 26/95).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitost' veci, správanie účastníkov a postup súdu (II. ÚS 79/97, I. ÚS 70/98).

Konanie vedené pod sp. zn. D 610/93, v rámci ktorého namieta s'ťažovateľka zbytočné priet'ahy, možno hodnotiť ako konanie, ktoré nie je náročné po skutkovej a právnej stránke.

V rámci hodnotenia druhého kritéria (správanie účastníkov konania) ústavný súd uvádza, že s'ťažovateľka svojím správaním neprispela k celkovej dĺžke konania.

Zo spisu okresného súdu v právnej veci vedenej pod sp. zn. D 610/93 ústavný súd zistil, že boli vykonané tieto úkony:

Dňa 7. novembra 1992 bol štátnemu notárstvu podaný návrh o „*náhradné prejednanie dedičstva*“, teda návrh na začatie dedičského konania o novoobjavenom majetku.

Dňa 4. februára 1993 úpravou sudcu bol daný pokyn na pripojenie dedičského spisu sp. zn. D 741/80.

Dňa 23. marca 1993 okresný súd vydal uznesenie o začatí konania o prejednanie dedičstva podľa § 175a Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O. s. p.“) bez návrhu.

Dňa 11. mája 1993 okresný súd poveril notárku JUDr. V. K., aby ako súdna komisárka prejedнала dedičstvo.

Dňa 24. februára 1994 súdna komisárka požiadala Katastrálny úrad v L. (ďalej len „katastrálny úrad“) o vyhotovenie výpisov z pozemkovej knihy.

Dňa 15. augusta 1994 navrhovateľka zaslala okresnému súdu doklady súvisiace s prejednaním dedičstva.

Dňa 14. septembra 1994 bol na okresnom súde spísaný úradný záznam, v ktorom sa uvádza, že sa dostavil splnomocnený zástupca navrhovateľky – manžel D. D., ktorý zobral na vedomie, že prejednaním dedičstva bola poverená notárka JUDr. V. K.

Dňa 14. septembra 1994 bol úpravou sudcu daný pokyn na vyznačenie spojenia vecí v registri „Nc“.

Dňa 2. novembra 1994 notárka podala katastrálnemu úradu žiadosť o vyhotovenie výpisov z pozemkovej knihy a identifikácie parciel.

Dňa 13. februára 1995 okresný súd odňal poverenie notárke JUDr. V. K. z dôvodu prerozdelenia vecí podľa dohody notárov a úkonmi v konaní o dedičstve poveril notára JUDr. M. D.

Dňa 23. júna 1995 Správa katastra L. (ďalej len „správa katastra“) poslala výpisy z pozemkovej knihy po poručiťke.

Dňa 30. septembra 1996 bola navrhovateľka vyzvaná notárom na predloženie dedičského rozhodnutia po J. V.

Dňa 11. októbra 1996 bola notárovi doručená odpoveď navrhovateľky.

Dňa 7. apríla 1998 bol Okresný úrad L., katastrálny odbor (ďalej len „okresný úrad, katastrálny odbor“) vyzvaný na zaslanie výpisov z pozemkovej knihy.

Dňa 27. januára 1999 bola okresnému súdu doručená odpoveď okresného úradu, katastrálneho odboru.

Dňa 5. mája 1999 bol v spise urobený úradný záznam, v ktorom sa uvádza, že v k. ú. J. sa zostavuje ROEP.

Dňa 5. mája 1999 došla notárovi urgencia navrhovateľky na ukončenie konania.

Z 20. decembra 1999 sa v spise nachádza úradný záznam, že v k. ú. J. sa ešte zostavuje ROEP.

Z 15. júna 2000 sa v spise nachádza úradný záznam, že v k. ú. J. prebieha konanie o zostavení ROEP.

Z 27. decembra 2000 sa v spise nachádza úradný záznam, že v k. ú. J. prebieha konanie o zostavení ROEP.

Zo 17. mája 2001 sa v spise nachádza úradný záznam, že v k. ú. J. prebieha konanie o zostavení ROEP.

Z 21. decembra 2001 sa v spise nachádza úradný záznam, že v k. ú. J. prebieha konanie o zostavení ROEP.

Dňa 28. marca 2002 bol úpravou sudcu daný pokyn na vyžiadanie si prepracovaných dokladov z k. ú. J. podľa nového stavu ROEP z katastra nehnuteľností.

Dňa 22. apríla 2002 správa katastra oznámila notárovi, že sa zastavil zápis a aj vyhotovovanie identifikácií v k. ú. V. z dôvodu konania o zostavení ROEP.

Dňa 7. septembra 2002 bol určený termín pojednávania na 8. október 2002.

Dňa 16. septembra 2002 bol v spise urobený úradný záznam, v ktorom sa uvádza, že navrhovateľka sa telefonicky informovala o stave dedičského konania. Bolo jej oznámené, že pri prezretí spisu bolo zistené, že predmetom dedičského konania sú nielen nehnuteľnosti nachádzajúce sa v k. ú. J., ale aj v k. ú. V. Preto je potrebné počkať na ukončenie konania o zostavení ROEP aj v k. ú. V. Z tohto dôvodu bol zrušený termín pojednávania.

Dňa 27. apríla 2005 sa na notársky úrad dostavil manžel navrhovateľky, ktorý urgoval skončenie dedičského konania. Bolo mu vysvetlené, že do skončenia ROEP nie je možné pokračovať v dedičskom konaní.

Dňa 4. mája 2005 navrhovateľka urgovala skončenie dedičského konania.

Dňa 4. mája 2005 notár prejednávajúci dedičstvo oznámil navrhovateľke, že v dedičskom konaní je možné pokračovať až po skončení konania o ROEP v k. ú. V.

Dňa 20. mája 2005 správa katastra oznámila notárovi, že 18. mája 2005 sa obnovili zápisy v k. ú. V.

Dňa 20. mája 2005 požiadal notár správu katastra o zaslanie výpisov z katastra nehnuteľností.

Dňa 30. mája 2005 bolo notárovi oznámené správou katastra, že zápis do katastra nehnuteľností bol v k. ú. J. pozastavený vo februári 1999 a register bol do katastra zapísaný 12. marca 2002 a v k. ú. V. bol pozastavený zápis 4. apríla 2002 a register ROEP bol do katastra zapísaný 18. mája 2005. Zároveň bol notár požiadaný navrhovateľkou o opravu chyby v osvedčení o dedičstve sp. z. D 2841/93, Dnot 103/95.

Dňa 16. júna 2005 okresný súd vyzval notára prejednávajúceho dedičstvo na vyjadrenie sa k sťažnosti na prieťahy v konaní.

Dňa 19. júla 2005 boli notárovi doručené vyžiadané výpisy z katastra nehnuteľností.

Dňa 19. júla 2005 bol nariadený termín pojednávania na 16. august 2005.

Dňa 16. augusta 2005 sa u notára uskutočnilo pojednávanie.

Dňa 30. augusta 2005 vydal okresný súd uznesenie o dedičstve.

Dňa 10. októbra 2005 podala navrhovateľka odvolanie proti uzneseniu o dedičstve.

Dňa 25. októbra 2005 bol spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní.

Dňa 28. augusta 2006 bola navrhovateľka vyzvaná na odstránenie väd odvolania.

Dňa 13. septembra 2006 navrhovateľka doplnila svoje odvolanie.

Podľa § 38 ods. 3 O. s. p. úkony notára ako súdneho komisára sa považujú za úkony súdu.

Ústavný súd zistil, že v konaní okresného súdu vedenom pod sp. zn. D 610/93 došlo k zbytočným priesťahom v období od 11. mája 1993 (poverenie notárky na prejednanie dedičstva) do 24. februára 1994 (notárka požiadala katastrálny úrad o vyhotovenie výpisov z pozemkovej knihy) v trvaní 9 mesiacov a od 11. októbra 1996 (notárovi doručená odpoveď navrhovateľky na výzvu z 30. septembra 1996) do 7. apríla 1998 (okresný úrad, katastrálny odbor bol vyzvaný na zaslanie výpisov z pozemkovej knihy) v trvaní 17 mesiacov. Celkové priesťahy v konaní sú v trvaní 26 mesiacov. S poukazom na § 38 ods. 3 O. s. p., podľa ktorého úkony notára sú úkonmi súdu, ústavný súd hodnotí vzniknuté priesťahy ako zbytočné priesťahy okresného súdu, ktoré mali za následok porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Obdobie od februára 1999 až do 15. mája 2005 nie je možné hodnotiť ako priesťahy v konaní z dôvodu, že bolo zastavené vyhotovovanie výpisov a zapisovanie do katastra nehnuteľností v katastrálnych územiach, v ktorých sa nachádzali pozemky, ktoré tvoria predmet dedičského konania.

Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Keďže k porušeniu základného práva došlo nekonaním okresného súdu, ústavný súd mu prikázal konať vo veci vedenej pod sp. zn. D 610/93.

Sťažovateľka si uplatnila primerané finančné zadosťučinenie vo výške 30 000 Sk. Svoj návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia odôvodnila tak, že nekonaním okresného súdu je v stave právnej neistoty.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Ústavný súd vyhovel návrhu sťažovateľky a vyslovil porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. D 610/93 a prikázal okresnému súdu, ktorý jej právo porušil, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov. Dovršením opatrení smerujúcich zo strany ústavného súdu k odstráneniu stavu právnej neistoty bolo i priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 30 000 Sk. Ústavný súd vzal do úvahy predmet sporu, jeho zložitosť a dĺžku jeho trvania. Výšku zadosťučinenia stanovil ústavný súd najmä s ohľadom na zistené obdobie nečinnosti okresného súdu a na uvedené kritériá riešenia zisteného porušenia základných práv, pričom vychádzal zo spisu okresného súdu.

Sťažovateľka bola vo veci úspešná, a preto bolo potrebné rozhodnúť o náhrade trov konania okresným súdom.

Podľa ustanovenia § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“) základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina výpočtového základu vo veciach zastupovania pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je možné oceniť peniazmi.

Predmet konania – ochrana základných ľudských práv a slobôd – je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadosťučinením.

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky za prvý polrok 2004 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 15 008 Sk.

Právny zástupca si podaním z 22. novembra 2005 uplatnil trovy právneho zastúpenia vo výške 3 400 Sk za dva úkony právnej služby (1 550 Sk za jeden úkon a 150 Sk režijný paušál). Ústavný súd priznal právnemu zástupcovi sťažovateľky odmenu za dva úkony právnej služby, a to prevzatie a prípravu zastúpenia vrátane prvej porady a napísanie doplnenej sťažnosti. Odmena za jeden úkon podľa vyhlášky č. 655/2004 Z. z. je 2 501 Sk a režijný paušál za jeden úkon je 150 Sk. Keďže ústavný súd je podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný návrhom na začatie konania a právny zástupca sťažovateľky si uplatnil trovy právneho zastúpenia vo výške 3 400 Sk, ústavný súd mu priznal túto sumu, keďže nie je v rozpore s vyhláškou č. 655/2004 Z. z., a zaviazal Kanceláriu Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „kancelária ústavného súdu“) uhradiť ju právnemu zástupcovi sťažovateľky (keďže ide o právneho zástupcu ustanoveného uznesením ústavného súdu) a okresný súd nahradiť ju kancelárii ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. novembra 2006